

ДЬНА ВЬЛНД ВƏJРАҚА БАЛŞЕВИЗМИЈЕ, ВƏJРАҚА LENIN U STALIN

Balşevizm cəwa peşdacujineke fьkra səjasətije u cəwa fьrəqəke səjasətije dəst pe dьvo zь sala 1903-a

(LENIN)

Dьnjajeda tьnnə u tьnnəbijə fьrəqəke ysa qəwat u hьrmətdar cəwa ky fьrəqa mə komunistanə,

(STALIN)

Qьrara komisariata Çьmaətiје Həmtvaq u Mərkəzkoma frqa balşevika Həmtvaq dərəq təşkilkrna fonda toxьm u parə vəkьrьna hasləta kolxoza lьsər rozhəqije

Komisariata Çьmaəte u Mərkəzkoma frqa balşevika həmtvaqije tera dьvine, wəki çergə kolxoza zati qədandьnə plane xьə salə wəxte dərheq hasylət dajina hь kьmate, komisariata Çьmaətiје u mərkəzkom qьrar dьdьn.

1) Wan kolxoze ky qədandьnə plana xьə, ysa zi M. T. M. wəxteda dan hьkьmate hasyləta borçdar u dadan dərə hər dəjn u duje xьə şunda, gərək dəst pe bьkьn təşkil kьrьna fonde toxьm, səba candьna paize u bьhare u gərək bьəfrinьn fonde sərbəstije

angori toxьme sale qasi 10—15-ə sələfi (we cəxe gərək bьnherьn guça hasyləta xьə), təşkilkrn fonde dabьre əwqasi cьqasi həjə həjwanəte wani təvaje.

2) Komisariata çьmaətiје u mərkəzkoma frqe həmtvaqije borçdar dьkə təşkiləte frqe u şewre, wəki zь van fonda zedə fonde majin gərək nəjen sekьrьn

Zь təmam qədandьna qьrare zor goti şunda, təşkilkrna fonde goti wəxte xьəda qədandьne şunda, hasyləta majin gьşk gərək be

parəvəkьrьn lь sər rozhəqe kolxoza.

Komisariata Çьmaətiје u Mərkəzkoma frqe həmtvaqije çara dьne zi bir tinə, wəki plane zedəkrьne izьn tьnə dərheq nan u hasyləteda, jek zь van qьrara dərқəvə u zedəke plana, we be gazikьrьne bər məhkəme bь çaydarija məzьn.

Sədre Komisariata Çьmaəte Həmtvaqe Molotov (Skrjabin).
Qatьbe Mərkəzkoma fьrqa balşevika Həmtvaqe Stalin.

Həmtçvata 2-da, əm lь pəji Lenin cun, nek pəji cənd mənije wi wəxti bь səri, nek pəji Plexanov u Akselord. Gərək əm bezьn, wəki we cəxe parə delegata məzьn Lenin nas dьkьrьn nəvisarçije kьteba „Sь bьkьn“.

Mьqale Lenin „Iskraјeda“ ronaji dьdityn be nav. Gələka zь mə bəri həmtçvate nasja xьə dan xəbata Lenin.

Zь mə tənə jək karьbu bьbija xəvatçije mərkəzi, əw həv. Kьrasnov bu, jək we wəxte dьxəvьd dь redaksiya „Iskraјeda“ u cənd çara cubu wəlate dərəkə u vəgərjabu, we cəxe xəbata sərқarije dьkar, le əm, je dьne hatьbun zь təşkiləte çija. Həmtçvata dyd-jada fraksiya balşevika təşkil bubu zь xəbatçije çi. We cəxe mə dь fraksiya menşevikada dьdityn sərije əylmdar u xəvatçije mərkəzi. Əva jəka gьliki təwəqəl ninbu.

Delegate mə balşevika məriке ysa ninbun, wəki təzə dərbazi fьrqe buvun, əw balşevike kəvn çergəbandi u pьzajil bun, həbu çergəbandьna wənə sala.

Həmtçvata 2-ada nav massaje-da pel dьda xəvata inglabdarije, zati zuva dərbaz bubu cənd pele inglabdarije jək bь həzara palə u xəvatçil lь xьə çьvandьbun. Çergə şere xundarije mьqabьli kapitalista, lь Peterburge, Rostove, Zьlatouse u çije majin, lь kedəre hatьbun kьştьn cənd dəh məri u cənd səd zi hatьbun brindar kьrьne Hərtьm massa bь təşkiləti

M. N. LJADOV (delegate Həmtçvata dyda)

Həta dəst pe kьrьna həmtçvata dyda u zь we şunda

Ve gave əm karьn qimət bь dьn wan nəbarьşbuna, jek qəwьmin həmtçvata dydada cьmak 30-1 sal peşda həma dьhəmtçvata dyda dabu, wəki himə təşkilkrna inglabdarija pala, ja zь həv vəqə-tandьna komunista u sosial faşista hatə danin.

Eь təxnina gələka we cəxe, əw hьçət nav balşevika u menşevikada bu, dərəq uzьvija fьrqe, hьçətəke cьvk dьhat həcəb, le cəwa pəşə əjan bu, əw (zar gьrьtьn) hьçət lь sər gьliki məzьnbu, pəşə zar gьrьtьn dьha kur cu, gьl dьhiştьn we dərəçə, wəki we cь reda hərə frqa mə, gəlo lь pəji interna-sionala dyda, jak we cəxe lь pəji dьcun təmamija fьrqe faşista, jan mə gərək bьğьrta rekə təzə,

rekə ysa, wəki mьqabьli interna-sionala dydanə, mьqabьli təmamija praktika wanə.

Wəlate kapitalistada təmamija frqe sotsialista ujmış burzvae wə-ləte xьə dьbun, neta wan bərbьty hьçьme tьnəbu, wana pəştьr rja rəhətije, rja ty şəri nədьğьr-tьn, əw bь hər təhri dьxəvьtin təşkiləte proletariat inglabdar bь burzuvaziara bьdьn barьş kьrьn. Wana bь bocka rja parlamentije gьrtьbun, qəbul nədkьrьn metode ty şəri.

Le Lenin pak zanbu, wəki we cəxe lь Urusete hər təşkiləte proletariat tənə bь şere sьnfiје qəwin karьn mərəma xьə miasər kьn. Əw mərəb we cəxe karə miasər bə, cь cəxe frqera miasər dьbə,

nav proletariatda qəwinke zanbu-na şere sьnfiје u proletariat qəwin bьdьn sər lьng, mьqabьli sьnfa kapitalista.

Əz bir tinьm, wəki cəwa ru-nьştьne Həmtçvate şunda, əm balşevik—we cəxe əm 20 balşevik bun,—bь Leninra təvajil cun sər məzəle Karьl Marks. Bь we jəke mə kьta kьr xəvata fьraksiya mə balşevika. Vladimir llic bərəda əsarət dabu mə, wəki ty kəs çije məzəle Marks nzanə. Rastije zi cəxe mə zь çəndьrme pьrsj, əwi çaba mə da, wəki mьstьr Marks məriki ysa məzьn ninbijə, wəki hərкəs məzəle wi zanbə, jəke zl, məri kem ten lь pьrsa məzəle wi.

Tьştəki təwəqəl ninbu, wəki

(Вьлгə ruje 2 ə)

*30 sal peşda ımre sərhatja
isanşda, dərket sərə məjdane
fırqa balşevika, iro ım sərkarije
dovkə ы məvlıqət u sekına
sotsialistije zə sər rəare
dınjaje ы rəare.*

(Вьнегө рује реşн)

dərđkət soqəqə bь хуəstьna əjan. We cəxe cь halida bu təşkiləte cija, peji həmcьvatəra mьra miasər bu, wəki əz saləke xəbьtim nav təşkiləta Saratoveda. Wi caxi həma Saratoveda həbun cərgə təşkiləte gymrəh.

Te bira mьn gliki wa; te cəm mьn zь fьrqa „Narodnaja Volja“ jək, jek we cəxe sərıki epeçə bu u gьli dañi peşja mьn, wəki əz zь wanra kьtebəkə cuk dərñəq agrarijeda bьnvıstьm. Əz şaş mam, cəwa, əz cəwa karьm zь wera kьtebe bьnvıstьm, wəki əzi sosial-demokratьm tьşte ysa dьbə? Əz zь wira dьbezьm, jək ninə çabe dьdə əw, gəlo əm dxunьn wan kьteba jek dərñəq rəatəda hatьnə nvıstəre. Fьrçija nav mə u wəda həma əwə, wəki hun dxəvьtn nav palada, le əm nav gundijada.

Bь dəsti nvıskarja Iskraje, mərə miasər bu qəwin təşkil bun, mьqəbьli oportunist—ekonomista, esera u liberal u faşiste majin u bь wera təvaji əm cьvjan dora təşkiləteke bь taktikəke.

Dь nav xəbatəje çida əşqəke be hesab həbu bər bь təşkiləta mərkəzi Tunnəbuna qanuna təvajiye, ysa əl tьnnəbuna sərkarja mərkəzi qəwin, vьrda wəda hə zandьna u cərgə dərəçə majin xəbat qəls dəhərnə. Ferz lazьm dь hat fьrçəkə təkmił bь həvra gre-dajı u qanuna ingləbdarije qəwin, fьrçək ysa, wəki bь rəstije ingləbdar bija bь rəstije səkьnibija ы sər

əylme Marksistije u karьbija sər-kari bьkra ы massa ingləbdar.

Həzandьna ingləbdarija pala zati bь massaji peşda dьlist dьcu. Şək tьnnəbu, wəki mə we wəxte cəng dabu sər rezga ingləbdarije. Əva jəka gьşka zanьbu.

Lazьm bu bь dəste itbar sər-kari ы we fьrçə jək kьvş buvu sərkarije bьkə ы təşkiləte ingləbdar. Səba we jəke zi lazьm bu mərkəzəkə bь ruhe marksistije qəwin, jək karьbija qəvza хуəda хуəji kьra sərkarja təmamja təşkiləte ingləbdar u yzəke fьrçə.

Aha səba cь bu, wəki xəbat-kare çida bь səri, gьşka zi bə-gəmi da wi gьli, jək dərñəq təşkilərijəda dani həmcьvatə dyda Vladimir İlic, dani peşja həmcьvate.

Cəxe qəwьmandьna həmcьvate ky ronaji dit kьteba Lenin, bь nave „Cь bьkьn“—e, we kьtebedə bь təmamja qəlafəte хуə hatьbu danin pьrse təşkilədarja fьrçə, mə sьlav ы plana Lenin kьr dərñəq himdanına fьrçə əgiti.

Mə fəhm kьr, wəki təşkiləta təvgredajı bь disiplinə хуə həvda kəljajı u ne.iki massa proftvaqi ingləbdar səkьni, ja ky qəwin mь-qəbьli oportunistije u bь ruhe marksistije təkmił gələki fərzə. Ve dərəçəda Lenin dь təzise хуəda re frə vəkьr peşja pələd ingləbdar.

Bəri həmcьvatə dyda mə nasja хуə da əmre fьrçəd internasio-nala dyda, wədere gələ tьşt ы mə хуəş nəhat.

Mə ysa təxmin dьkьr, wəki fьr-

qa sosial-demokrata aşkəlajı ujmışi bərsəbunə u parlamentariz-me bunə, wəki zь dəste wan na-je massa bər bь təbije ingləbdarije bьbьn, wəki əw dь nav mas-sajəda tərbəte sьnvıfije dərbaz na-kьn. Mə tap bь təhrəki bəşqə fəhm dьkьr borçə yzve fьrçə, le əva borçə nav praktika fьrçə Ev-ropajəda lap bь təhrəki başqəbu. Səva mə hər yzvəki fьrçə gərək pəj хуə bьbrana əw massa, jek əw dь navda dьxəvьtn, Hər yz-vəki fьrçə gərək hər wəxtə şər-dar bija səva rast bьrna qьrara fьrçə, gərək əw bljan u ingləbdar bija, le ы wəlatə dərəkə fьrçəci internasionala dyda tənə rudьnьstьn cьvate rumətdarda, hər ce mə ы zor got cəm wan tьnnəbu.

Delegata kьvş dьkьrьn səba parlamenta. ы wədere hər jək zь wan ke ky dьl bьkra karьbu bь-kəta nav fьrçə sosial-demokrata wədere əw bь we jəkəda kətibun, wəki bь rəqəma zedə kьn fьrçə

хуə, le ы cəm mə əva jəka tьnnəbu, hər kəs zu-zu nəkarbu bь-kəta nav fьrçə mə.

Mə ddit cь dəqəwьmə ы cija, cəwa komed başqə, je ky ы ty cija heq nəbubun, cəwa kom, jek dь cьvatada məluməti dьdan bь nave sosial-demokrata, mə ddit, wəki dərəçə ysa bər bь nəbarəş-bunə dьbьrn şəxyəl, bər bь ы həv xəstьna təşkiləte ingləbdar dьbьrn gьli. Əva dərəçəna bь mə, fьrçəciye, cərgə təmamja хуə-va əjan bu, əm bь mərđi dь-cun ы pəj Vladimir İlic Lenin. Le we cəxe Pleخانov dərñəq qanun-nəma fьrçə ы sər nəqьtka əwьn hьçəta peşdahatida gli wa datani, wəki əw hatije həmcьvate ve dərəçəda ty təvdərəke wi tьnnəbijə, le əwi əjan dьkьr, wəki zь hьçə-te nişan dьda, wəkki Lenin ы hər heqije jə, loma zi Pleخانov ve cəxe dəste хуə bьland kьr sa-va plana Lenin.

F O R Z

Nəh ja Təline sadre şəwra gy da He o hov. Bekьrro, sadre T. ы, Çəwəra, təmidare Gəlo Lərgira, təmidare Kərəşəgə Basəra, təmidare Zyrbo İmajira (Nəbo), sadre Şəmirəno Əsətra

Bьnvıstьn: 1. Gynde wəda cьqa nan hatije cьnin u kьtəne, plan cьqa hatьnə qədandьne.

2. Plane hykmate wə cьqa qədandijə?

3. Gynəda hun cьqa „Rja Təzə“ dьstıbn.

4. Bona vəkьrna məktəba, nhada wə qə cь xəbat kьrijə? (bərəvкьrına şəgьrta, təzəkьrına məktəba, hazьr-kьrna şəvate zь boj məktəba).

„İdara Rja Təzə“

GIHE WƏXTEDA BƏDYN BƏRƏVKƏRNE, PEŞDA BƏVYN XUƏJIKƏRBN

HƏJWANƏT, WANA BE DƏBBƏR NƏHELBN

M. Aslanjan.

Əm giha ysa bəsyn u lod kən, wəki ze təştək ynda nəbə

Hinbun-zanbuna əylme nişan dəbə, wəki bəs ninə ky dəbr zəf u bol bə, le lazıme, wəki dəbr baş u rənd bə. Lazıme snina gihe we wəxte dəst pe kən, caxə ky şinajil kylik wəddəbn, cətki gihe we wəxte pakə. Le hənə çergək nəhi, je ky dərəng dəst pe cənine gihe dəkən, bona we zi giha pak nabə, səva we ky kylik hək dəkən, dəkən ərdə, giha zi hək dəbə.

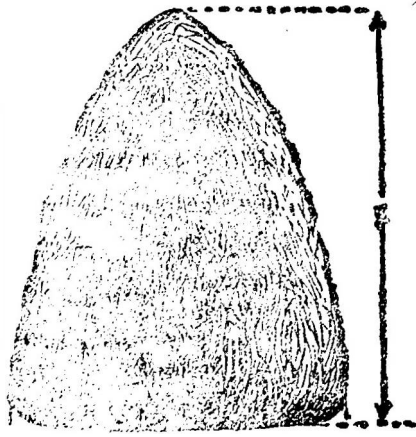
Caxə ky giha dərəng dəkən, gihe nərm u pak hək dəkən u xrav dəkən, şinajə nəlazım zi toxıme xyə dəkən u bə we jəke wəxtək şunda gihe nəpak u nə lazım cəjir u mergada zədə dəkən.

Gihe təzə, je şin bə 70—80% avə, gərək giha ysa be bərvəkne u həkne, wəki həkne şunda, nav gihe 14—16% nəmajil bəminə. Hərke giha zi zəf hək kən, əw xrav dəkən.

Wəki giha zəf hək bəbə, qn-jate wi kem dəkən u zəf zu zi əw giha hur dəkən. Əgər gihiya zəf nəm bə, wi caxi nav giheda bakterla zədə dəkən u zəgare dəkən.

Dərəçə hək buna gihe əm dəkən bə çurəki hesa pe bə həkən, əm həkən qəwşək giha dəkən wəki xəkək zə gihe te, demək giha hək bujə u əm dəkən top kən. Bona hək buna gihe, əm tım-tıme ləsa wəldəgərinə ky zu hək bə. Lazım nı-nə giha zu-zu wəldəgərinə, cətki wəxte wəldəgərinə kylik u bəlgə gihe hur dəkən u ze dəkən.

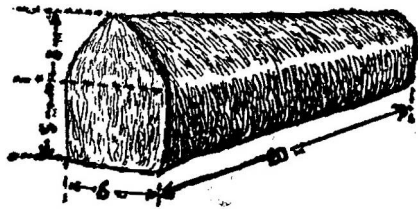
Wəxte kə giha dəkən (dəkən), 2 3 sətət şunda cənd ləsa cəg həv dy bəvəzn, bəra ysa

bəminə rozək, zə we şunda ləsa top kən cəg həvdy u cəkən rylula hətəni giha rənd bə hətəni xyə hək dəkən.

Rylule gihe gərəkə ysa qybə cəkən, wəki wəxte kə baran bəbarə av sər ryluleva dərbazi ərdə bə, dərbazi nav rylule u giha nəbə, xrav nəbə.

Wan nəhiyada, ky zəf baran te, bə çurəki başqə əwana gihe hək dəkən; əwana cardaxa cəkən u sər wan cardəva zi gihe hək dəkən. Bə çurəki başqəzi giha hək dəkən, əw çurə dəkən dərbaz kən nəhiya Aqbabajə u Lorijə. 3 metr drezajil dara ərdədə dəkən u sər wanda dəkən saw, giha zəg wi tək dəkən, paşə dara dəkən u saw tənə dəkən, bə wi çurəzi giha rənd hək dəkən, cətki həma aliye bəniya zi gihe hək dəkən.

Sər cardəxe ysa da gərəkə məxsus hək kən gihe məkən, wəki ynda buna wi hək bəbə.

Wəxte giha pak bərvəkən, wi caxi yndabuna wi dəkən 15—20 sələfi, le wəxte xravda, yndabuna wi dəkən 30—40 sələfi.

Cənine gəhe bə təkən u bə

paki qədanəne şunda, əme ysa bəkən, wəki wəxte bəne yndabuna wi hək bə, le hətə wi wəxti lazıme gyhdarja pak sər kəwşan, wəki nav dəştada həjwanət, ba gihe derz nəkən.

Wəki gyhastəna gihe rəhət bə u be yndabun bə, gihe gərəkə rəkən, jəne bəkən xorom, gurz u paşə bar kən sər ərdə u pe şrite pak dəkən, wəki yndabun hək bə.

Bəri gyhastəne, lazıme çije loda kəvs şən, əw zi nəziki təwle çije loda gərəkə hək bə, hək zi bənd, wəki giha xrav nəbə.

Lode gihe wəki zə şəwate bəxof kən lazıme lod 4—5 metr zə həv dur bən, le wəki lod zə gynd durən, gərəkə 10—12 metr zə həv dur be danine.

Wəki lod nəşəwətn lazıme dora loda həbn cəwe ave, bir, jəne zi bocke ave.

Wan nəhiyada kədere zəf baran jan zi nəmə, dbarə giha xyəzi dəkən bən cardəxa, le cəm mə giha xyəzi dəkən wəkəri, dərva.

Çurə loda rənd əm həsav dəkən gloyer.

Əw lode ky dərva tənə danine, gərəkə sərə we lode gihe cəp dajən le hyndyre lode gihe pak, wəki baran, jəne tən xrav nəkən.

Dora lode gərəkə surkəri bə, wəki dəwar puc nəkən.

Plana xyəndəne, ja məktəbe gynda dərəçə I u orte (lode 7 roz) sal 1933-34-a (ja Kyrgança, Tırka, Hunana u Asoria)

No	Nave pretmeta	I	II	III	IV	V	VI	VII
1	Zəmane de	7	7	6	6	6	5	4
2	Zəmane Fyla	—	—	4	3	4	3	2
3	Matematika	6	6	6	6	6	6	5
4	Zəmane Urbsi	—	—	—	3	3	3	3
5	Dərsa zanbuna cəmaəte	2	2	2	2	2	1	—
6	Tarəq	—	—	—	—	2	2	3
7	Fizika	—	—	—	—	3	4	4
8	Qımla	—	—	—	—	—	2	3
9	Təbijət	2	2	2	2	3	2	2
10	Xəvata politexnik	3	3	3	2	2	2	3
11	Çəqiz kəşandən	—	—	—	—	—	1	1
12	Dərsa şəkəla	2	2	1	1	1	1	1
13	Qılam - sazbandi	1	1	1	1	1	1	1
14	Fizkultura (tərbija bədəne)	1	1	1	1	1	1	1
15	Geografia (zanəbuna dəkən)	—	—	2	3	2	2	2
16	Dərsa təlimə əskərije	—	—	—	—	—	—	1
Təməri (çəma we)		24	24	28	30	36	36	36

Qoməkdare Kom. Ronkaje T. Muşəqjan
Sərkəre sekt. metoda M. Sañtrosjan

Hale kəcəra xravə

Nəhiya Kotajkeda zozana Aq-maqaneda 27 obə hənə, əwana gək zi kəcərn, he bə xyəljevə nəhatəne gredane, dəst pe nəkrə-nə əmre rənçərija sotsialistije.

Ləma zi əwana gələk bələngəzi u təngasi kəşandən u dəkən aliye nanda u hasləte majin rənçəriyada, u ysa zi əwana nkarən peşda bəbn u zədə kən xyəzi-kənə həjwana—cətki xyəljevə nəhatəne gredane u dəbra wan tynne.

Lazıme Komisarjata Xyəlije Fylstanije wan kəcəra gyndada çijə kə, bə xyəljevə bədə gredane, wəki axəriyada bər wan təngasija nəsekənə.

Məməde Məməd

Nava kəcərada mə likxa nə danə hazrəkne

Nava kəcəre nəhiya Təline həta pela həna likxanə nəhat bun saz-kənə.

Zə bona saz-kənə likxanə komisarijata ronkaja Fylstane cadər (kon) şand bu, le əwana (nəhiye) əw cadər nədabun xəvate; sər həvda hək bun.

Aqrije disa bə saja brigada komisarijata ronkaje əw cadər hatən xəvate. Brigad gava ky cu nəhiya Təline pəra-pəra dəst pe kər dərəq saz-kənə cadəra u rastiye zi wəxtəki kənda hər tək hətə qədanəne.

Nəha nava kəcəre kyrgançada hərdərə zi hatjə wəkne likxanə Brigadir Əskoe Bəso.

Təvgredana hykmata Şewre u Rome qajim dəkən

Xəbərda sərkarə delegasiya Rome — Çəvdəd Kərim bəge

Wəxte xəbərda Kərim bəge həkda got: — Təvgredana mə u hykmata Şewre bə həvra qajime. Zə we təvgredane jək zi hatən cujina fizkulturnike hərdy mülletən. Fizkulturnike Rome gələk tək hin bun zə fizkulturnike Hykmata Şewre. Əm we netənə, wəki cə ky fizkulturnike mə zə Hykmata Şewre həkda, we bə nav fizkulturnike Rome bəla kən.

Xen zə wan gija zərn Çəvdəd Kərim bəge həm zi dha dəkən: — Mə zə təşkiləta Hykmata Şewre gələk ali kən dit, zə boj we zi əm razibun u hykmata xyə ilan dəkən (əlam dəkən).

